

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

10 februari 2003

VOORSTEL VAN DECREET

– van de heer Carl Decaluwe c.s. –

**houdende wijziging van artikel 80, § 3, van de decreten
betreffende de radio-omroep en de televisie,
gecoördineerd op 25 januari 1995**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Cultuur, Media en Sport
uitgebracht door de heer Jo Vermeulen**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Jos Stassen.

Vaste leden :

de heren Carl Decaluwe, Bart De Smet, Eddy Schuermans,
mevrouw Mieke Van Hecke ;

de heren Karlos Callens, Frans De Cock, Peter Gysbrechts,
Marino Keulen ;

de heer Wilfried Aers, mevrouw Niki De Gryze, de heer
Miel Verrijken ;

de heren Chokri Mahassine, Dany Vandenbossche ;

de heer Jos Stassen ;

de heer Herman Lauwers.

Plaatsvervangers :

mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever, de heer Luc Martens,
mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, de heer Gilbert
Vanleenhove ;

de heren Jozef Browaeys, André Denys, Jacques Devolder,
Paul Wille ;

de heren Pieter Huybrechts, Julien Libreht, Felix Strackx ;

de heren Peter De Ridder, André Van Nieuwkerke ;

de heer Jo Vermeulen ;

de heer Jan Roegiers.

Zie :

1320 (2002-2003)

– Nr. 1 : Voorstel van decreet

INHOUD

	Blz.
1. Toelichting van het voorstel van decreet door de heer Carl Decaluwe	4
2. Algemene bespreking	4
– Algemene beoordeling van het voorstel van decreet	4
– Mogelijke bedreiging van de redactionele onafhankelijkheid	5
– De rol van het Vlaams Commissariaat voor de Media bij het interpreteren van de ge- coördineerde mediadecreten	6
3. Artikelsgewijze bespreking	6
4. Eindstemming	6
5. Wegstemmen van de reflectietermijn	7

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Cultuur, Media en Sport vergaderde op 4 februari 2003 over het voorstel van decreet houdende wijziging van artikel 80, § 3, van de decreten betreffende de radio-omroep en de televisie, gecoördineerd op 25 januari 1995.

1. Toelichting van het voorstel van decreet door de heer Carl Decaluwe

De heer Carl Decaluwe verwijst naar artikel 80, § 3, van de gecoördineerde mediadecreten dat het volgende stelt : “Het is de omroepen van of erkend door de Vlaamse Gemeenschap verboden betaalde boodschappen ten voordele of ter promotie van een politieke partij uit te zenden.”.

De regionale must carry-omroep Liberty TV probeert deze wetgeving op een creatieve wijze te omzeilen door aan politici (en dus niet aan een politieke partij zoals artikel 80, § 3, verbiedt) de mogelijkheid te bieden om tegen betaling zendtijd te verkrijgen. Dit is echter volledig tegen de geest van de mediadecreten, wat trouwens kan afgeleid worden uit de politieke debatten die over het bewuste artikel werden gevoerd. Het is duidelijk dat het verbod niet enkel eng moet worden geïnterpreteerd tot de “politieke partijen”, maar dat het meer algemeen aan alle politici moet verboden worden om tegen betaling zendtijd te verkrijgen. Het Commissariaat blijft echter waakzaam op de naleving van de reglementaire bepalingen.

De heer Carl Decaluwe waarschuwt voor de gevolgen van het invoeren van betaalde zendtijd door politici. Met de federale verkiezingen voor de deur zijn alle politieke partijen op zoek naar de meest economische wijze om een maximale positieve naambekendheid te verwerven bij de kiezer. Als de achterpoort van de betaalde zendtijd niet tijdig wordt gesloten, leidt het geen twijfel dat deze mogelijkheid vroeg of laat zal worden aangesproken. Met grote kieskringen wordt de betaaltelevisie immers een interessanter medium dan bijvoorbeeld bus-aan-bus-reclame of het aanbrengen van grote verkiezingsaffiches. De vraag is dan hoe de andere politieke partijen zullen reageren. De regionale televisiestations zullen deze mogelijkheid alleszins blijven promoten. Zij zien hierin een extra inkomstenbron. Dit kan hen niet kwalijk worden genomen aangezien het initiatief niet echt in strijd is met de mediadecreten, maar het is aan het parlement om deze achterdeur te sluiten. Het is immers vanuit democratisch oogpunt ontoelaatbaar dat

enkel kapitaalkrachtige politici zendtijd zouden kunnen betalen en zich op deze wijze een naambekendheid kunnen kopen. Een pre-electorale perscampagne zou op deze wijze al snel 3.000 euro per week kosten, wat niet door iedereen kan worden betaald.

De praktijk van de betaalde zendtijd kan volgens de spreker nog andere negatieve effecten sorteren. Met de verkiezingen in aantocht zullen de media omzichtig moeten omspringen met persberichten die door politici de wereld worden ingestuurd. Zij zullen echter minder omzichtig omspringen met betaalde zendtijd waar zij zelf een belang bij hebben, waardoor tussen politici onderling een ongelijke situatie zal ontstaan. Dit kan leiden tot Kafkaïaanse situaties die best kunnen worden vermeden, temeer daar het regeerakkoord zelf aanstuurt op een meer transparante wetgeving.

De spreker meent dat er algemeen gesproken weinig animo bestaat voor het initiatief van de betaalde zendtijd, en verwijst naar een campagne in West-Vlaanderen die bij de bevolking de reacties heeft opgevraagd. Meer dan 70 percent van de bevolking vond dit een overbodig initiatief waarmee men niet akkoord kon gaan. Ook de commerciële zenders VTM en VT4 hebben duidelijk afstand genomen van dit initiatief.

De heer Carl Decaluwe meent dat Liberty TV met het programma Zwart-Wit zeer bewust de wet probeert de omzeilen. Daarvoor werd de grote truendoos bovengehaald. Men mag als politicus wel betaalde zendtijd kopen, maar men mag niet verwijzen naar een politieke partij, men mag niet oproepen om te stemmen vóór of tegen een bepaald persoon of een bepaalde politieke partij, enzovoort. Dit is een kunstmatige situatie die best zo snel mogelijk wordt beëindigd.

2. Algemene bespreking

– *Algemene beoordeling van het voorstel van decreet*

Volgens de heer Marino Keulen leidt het geen twijfel dat in artikel 80, § 3, van de mediadecreten niet enkel de politieke partijen worden bedoeld, maar ook de mandatarissen. Dat blijkt ook duidelijk uit de voorbereidende debatten. Het is dus duidelijk dat betaalde reclame voor het politieke bedrijf niet kan worden toegelaten. Om elke twijfel uit te sluiten zijn er bijkomende maatregelen nodig om de grenzen van artikel 80, § 3, duidelijker af te tekenen.

De spreker verwijst in dit verband naar de afschaffing door het Vlaams Parlement op 4 juli 2001 van de ‘uitzendingen door politieke derden’, zowel op radio als op televisie (*Parl. St.* VI. Parl. 2000-2001, nr. 699/1). Hiermee werd een einde gemaakt aan de uitzendingen waarmee de politieke partijen zichzelf hielpen promoten. Het zou dan ook van weinig fatsoen getuigen indien men via de betaalde zendtijd terug een gelijkaardige politieke zelfpromotie zou toelaten. Niemand is trouwens vragende partij naar Amerikaanse toestanden waar de media een veel te grote macht hebben verworven.

De heer Marino Keulen betreurt de zoektocht naar mogelijkheden om de mediawetgeving te omzeilen. Zo wordt een politicus bij betaalde zendtijd niet als politicus opgevoerd, maar bijvoorbeeld als lid van een oudercomité dat een bepaalde problematiek bespreekt. Dergelijke praktijken zijn onduidelijk en stellen de media voor bijkomende problemen. Het is bijvoorbeeld ook onduidelijk of een kampioensspot van een bepaalde vereniging met een politicus als voorzitter al dan niet als politieke reclame moet worden geklasseerd. Dit probleem stelt zich trouwens zowel voor gemeentelijke, provinciale, regionale als federale politici.

De heer Carl Decaluwe is het hiermee eens. Het is dan ook nodig om de regelgeving aan te passen zodat niet alleen de letter, maar ook de geest van artikel 80, § 3, terug wordt gerespecteerd. De spreker benadrukt ook de verantwoordelijkheid van de regionale zenders om de nodige deontologische verantwoordelijkheid op te nemen.

De heren Jo Vermeulen en Dany Vandenbossche sluiten zich hierbij aan. Op het eerste zicht lijkt artikel 80, § 3, van de gecoördineerde mediadecreten erg duidelijk – zeker als men de begeleidende besprekingen erbij neemt. De nogal letterlijke interpretatie van het VCM toont echter duidelijk aan dat er ruimte is voor verschillende interpretaties die beter kunnen worden vermeden. Het parlement heeft dan ook de opdracht om de achterpoortjes te sluiten. Een sluitende wettekst zal ook de opdracht van het VCM vergemakkelijken inzake het monitoren van de media.

Mevrouw Niki Degryze is het initiatief van Liberty TV niet ongenegen. Ze verwijst naar kranten en tijdschriften waar wél betaald mag worden voor politieke advertenties. Waarom dan ook niet op de televisie? Derhalve meent de spreker dat een aanpassing van artikel 80, § 3, van de mediadecreten niet nodig is.

– *Mogelijke bedreiging van de redactionele onafhankelijkheid*

De heer Marino Keulen is het eens met de vrees van de heer Decaluwe dat met de betaalde zendtijd de redactionele onafhankelijkheid van de media in gevaar komt. Het is immers evident dat een politicus die fors investeert in de media via de betaalde zendtijd, zich een soort redactionele goodwill verworft die democratisch niet te verantwoorden valt. Dat sommige media zich hiervoor willen behoeven, blijkt trouwens uit de reeds geciteerde afwijzende reacties van grote commerciële televisiezenders als VTM en VT4.

De heer Jo Vermeulen deelt de vrees van de heer Decaluwe dat de redacties in het zicht van verkiezingen een voorkeur zullen geven aan betaalde zendtijd en minder aandacht zullen geven aan het “gewone nieuws”. Dit kan best worden vermeden. Betaalde zendtijd roept ook het spookbeeld van het verleden op waar enkel rijken een ernstige kiescampagne konden financieren, waardoor ze los van hun politieke verdiensten automatisch werden verkozen. We moeten de macht van het beeld aan banden leggen, zeker de macht van het gekochte beeld.

Mevrouw Niki Degryze heeft twijfels bij de momenteel bestaande redactionele onafhankelijkheid van bijvoorbeeld de VRT. Deze zender bepaalt autonoom welke beelden op het nieuws worden getoond, en wie al dan niet wordt toegelaten om deel te nemen aan bijvoorbeeld discussies en panels. Men ziet dan ook steeds dezelfde gezichten weerkeren, terwijl anderen van het scherm worden geweerd. Met de betaalde zendtijd wordt deze macht gebroken, en kan iedere politieke partij op het scherm verschijnen. Dit lijkt de spreker een eerlijk systeem. De discussie zou dan ook best gevoerd worden over het vastleggen van tijdslimieten en een betaalbare prijs voor deze betaalde zendtijd, in de plaats van deze te verbieden. Mits deze voorwaarde vervalt het zogezegde spookbeeld van enkel de rijken die een mediacampagne kunnen betalen.

De heer Wilfried Aers sluit zich hierbij aan. De zogenaamde politiek onafhankelijke openbare omroep heeft het immers gepresteerd om op enkele maanden de dochter van een bekend politicus uit het niets te verheffen tot een potentieel parlements lid en minister.

De heer Marino Keulen meent dat de promotie van de politiek moet onderworpen blijven aan neutrale verslaggeving die verbonden is met de redac-

tionele onafhankelijkheid en de deontologie van de journalisten. Betaling voor politieke promotie op de televisie is een nefaste evolutie.

De heer Carl Decaluwe sluit zich hierbij aan. Hij hoopt dat het verbieden van betaalde zendtijd aan ondemocratische partijen de mogelijkheid zal ontlenen om zich in te kopen op een televisiezender en de media-aandacht te verwerven die zij vanuit hun louter politieke activiteit niet zouden verkrijgen.

De heer Jo Vermeulen vindt voorliggend voorstel van decreet te belangrijk om de discussie te laten ontsporen in partijpolitiek vaarwater. De voorgestelde aanpassing van artikel 80, § 3, is niet gericht tegen het Vlaams Blok of tegen een bepaalde partij. Het is nodig om een eenduidige interpretatie van het bewuste artikel te verkrijgen. Het is ook gevaarlijk om aan de VRT toe te schrijven dat bepaalde politici al dan niet worden beoordeeld. Het is beter om deze interpretatie over te laten aan de Raad voor Deontologie.

De heer Karlos Callens hoopt dat de redactionele onafhankelijkheid van de media kan worden gehandhaafd. Misschien moet zelfs eens nagedacht worden over de mogelijkheid om tijdens verkiezingsperiodes een onafhankelijke instelling alle partijprogramma's te laten screenen, om hierover dan ongebonden en begrijpbare informatie te verstrekken aan de burger.

- *De rol van het Vlaams Commissariaat voor de Media bij het interpreteren van de gecoördineerde mediadecreten*

De heer Dany Vandenbossche vindt de 'ratio legis' van het bewuste artikel 80, § 3, erg duidelijk. Politieke betaaltelevisie kan niet. Het artikel werd echter onvoldoende duidelijk opgesteld, waardoor misbruiken opduiken. Het is echter duidelijk dat de geest van het bewuste artikel wordt verkracht door het initiatief van Liberty TV. De spreker meent dat voorliggend decreet eigenlijk overbodig zou moeten zijn, want het is een interpretatief decreet voor de term 'politieke partij' in artikel 80, § 3. Het is in deze zin dan ook spijtig dat het VCM – dat naar de letter een juiste interpretatie van het bewuste artikel heeft gegeven – geen striktere interpretatie gaf aan het bewuste artikel, waardoor de misbruiken automatisch zouden vermeden zijn.

Het is in de toekomst niet uit te sluiten dat er via juridische spitstechnologie nog andere achterpoortjes in de wetgeving worden gevonden. Er moet worden nagedacht over een methode om hier tegen op te treden, zonder telkens de decreten in punten en komma's te moeten aanpassen. Hier is zeker een taak weggelegd voor het VCM dat in deze de nodige autoriteit heeft krachtadig op te treden.

De heer Marino Keulen voegt hieraan toe dat het vaak genoemde argument van de economische leefbaarheid van de regionale zenders in dit debat nauwelijks als argument kan worden gebruikt. De investeringen in overheidsadvertenties stegen van 61,987 miljoen frank in 2001 naar 116,834 miljoen frank in 2002.

De heer Dany Vandenbossche sluit zich hierbij aan. Het heeft trouwens geen zin om de financiële leefbaarheid van de lokale zenders als argument te gebruiken ter verantwoording van initiatieven die zich op de rand van de wettelijkheid bevinden.

3. Artikelsgewijze bespreking

Artikel 1

Dit artikel wordt zonder opmerkingen unaniem aangenomen met 11 stemmen.

Artikel 2

Dit artikel wordt zonder opmerkingen aangenomen met 8 stemmen tegen 3.

4. Eindstemming

Het voorstel van decreet houdende wijziging van artikel 80, § 3, van de decreten betreffende de radio-omroep en de televisie, gecoördineerd op 25 januari 1995, wordt aangenomen met 8 stemmen tegen 3.

5. Wegstemmen van de reflectietermijn

De commissie beslist eenparig dat er geen reflectienota's en reflectietermijn zullen zijn.

De verslaggever,

Jo VERMEULEN

De voorzitter,

Jos STASSEN
